GLOBAL PEACE GAMES

OSLAVA DNE MÍRU/VÁNOČNÍ PŘÍMĚŘÍ

Vánoční příměří, prosinec 1914

Úvod

První Vánoce po začátku první světové války (1914-1918), vojáci ukrytí v zákopech nedaleko města Ypres v Belgii uzavřeli příměří. Odložili zbraně a setkali se v tzv. „Území nikoho". Vánoční příměří, jak se tato událost označuje, bylo neplánované a nečekané. Mnohokrát se opakovalo, na různých místech. Němečtí, francouzští, britští, belgičtí i Indičtí vojáci se setkali, vyměnili si dárky za zpěvu koled, a dokonce hráli fotbal. Je to příklad „fraternizace", neboli bratříčkování, kdy se nepřátelé setkali, sdíleli okamžik pohodlí, a dokonce se spřátelili, což sklidilo jistou nevoli ze strany vojenských velitelů.

Fotbal byl velice populární sport v Británii a v Německu před rokem 1914. V lednu 1900 zástupci 86 fotbalových klubů založili Německou fotbalovou asociaci (*Deutscher Fußball-Bund* – DFB), a od roku 1908 Německo reprezentoval národní fotbalový tým na mezinárodních soutěžích. V Anglii se konaly soutěže Divize 1 a Divize 2 a FA Challenge Cup soutěž. FA měl na starost fotbal v Anglii tehdy, stejně jako nyní. Zatímco Británie a její spojenci byli v roce 1914 ve válce, fotbal se stále hrál doma.

Boje

V předvánočních dnech roku 1914 se vedly urputné boje. Britové ve svých domovech také utrpěli ztráty, obzvlášť v pobřežních městech jako je Scarborough, Whitby a Hartlepool, která byla těžce ostřelována německými bitevními křižníky. Na západní frontě v prosinci téhož roku došlo k řadě ofenzív, které si vyžádaly mnoho mrtvých. Jeden z těchto útoků se odehrál v Ploegsteert Wood odpoledne 18. prosince 1914 a mnoho britských vojáků bylo zabito dělostřeleckou palbou a mnoho mrtvých a zraněných bylo zachyceno ostnatým drátem v Území nikoho. Když útoky skončily, britský důstojník si všiml, že němečtí vojáci vylézali ze svých zákopů neozbrojení s rukama ve vzduchu. Začali sbírat raněné a mrtvé a povzbuzovali Brity, aby udělali totéž.

Poručík Sir Edward Hulse, 2/Scots Guards (citováno v Malcolm Brown & Shirley Seaton, Vánoční příměří, (Londýn: Pan, 2001), str. 45

Ráno po útoku se téměř mlčky chápalo, že se nesmí střílet, a kolem 6:15 jsem viděl, jak se objevilo osm nebo devět německých ramen a hlav, a pak se tři odplazili několik stop před jejich zábradlí a začali je zatahovat z našich kolegů, kteří byli buď mrtví, nebo v bezvědomí [...] Předal jsem rozkaz, že žádný z mých mužů nesmí střílet, a zdá se, že to bylo provedeno. Pomohl jsem jednomu z mužů a vůbec se nestřílelo.

Ne každý v zákopech se chtěl zapojit do příměří. Krátce před Vánoci 1914, přední linie belgických vojsk zastavili postup německé invaze do své země a udrželi si malou část své země. Toto vítězství bylo velkým zdrojem národní hrdosti. Michael Toudy byl belgický voják, který bojoval na západní frontě od roku 1914 než byl zabit granátem v červenci 1917.

Zápisník Michaela Toudyho (Muzeum ve Flandrách, Ypres, Belgie)

Večer v zákopech u Dixmude... V noci z 24. na 25. prosince. Nezvykle není slyšet jediný výstřel z pušky. Co se děje? Mohl by to být konec války?! Kolem 23.00 slyšíme Němce, kteří zpívají mezi ruinami Dixmude a v zákopech. V našich ruinách slaví Vánoce. Kolem půlnoci, abychom jim ukázali, že nás to neodrazuje, někteří granátníci zpívají vlastenecké písně a vánoční koledy. Tohle trvá celou noc. Je třeba říci, že jsou tací, kterým to vadí.

GLOBAL PEACE GAMES

Od prvních hodin se člověk ptá, co se děje, pánové Němci si berou svobodu procházet se před svými zákopy. Kdybych se tudy dlouho neprocházel, dal bych jim ochutnat potěšení z nějakých kulometů. Ale co můžeš dělat? Všichni tito granátníci také vycházejí ze svých zákopů a párty začíná. Posouvají přátelství o velký kus cesty, začínají nejrůznější výměny. „Boche" házecí dýmky, pomeranče, čokoláda atd. Ukradený pravděpodobně od nás, tam jsou blázni, kteří je docela hloupě přijímají a také posílají suvenýry. Co tady dělají naši nejlepší mosazi? Nedělají nic, aby zastavili tento skandál, tento první krok ke „germanizaci".

Dixmude (francouzština) / Diksmuide (vlámština) *– Belgické město v západních Flandrách, okupováno Němci po kruté bitvě v roce 1914.*
ruiny v Dixmude *– Pozůstatky města zničeného boji v říjnu a listopadu 1914.*

Boche *– slangový výraz pro označení německého vojáka*

Rotný seržant Frank Naden byl britský voják v Cheshire Regiment. Psal o tom, že byl svědkem příměří, v dopise domů, který byl poté zveřejněn v Edinburgh Evening News, 2. ledna 1915, Pg. 3.

25. 12. 1914 - Wulverghem/Messineská ulice

Na Štědrý den, když každá ohnivá koule stoupala od německých linií, naši muži křičeli ‚Hurá' a ‚Dáme si další'. Také zpívali ‚Christians Awake' a další vánoční hymny. Na Štědrý den vyšel jeden z Němců ze zákopů a zvedl ruce. Naši druhové se okamžitě dostali ze svých zákopů a Němci ze svých a my jsme se sešli uprostřed a po zbytek dne jsme se bratříčkovali, vyměňovali si jídlo, cigarety a suvenýry. Němci nám dali pár svých párků a my jsme jim dali naše věci. Skot začal hrát na dudy a měli jsme vzácnou starou veselici, která zahrnovala fotbal, kterého se účastnili Němci. Němci se cítili unavení válkou a přáli si, aby už skončila. Velmi obdivovali naše vybavení a chtěli vyměnit zvedací nože a další předměty. Druhý den jsme dostali rozkaz, že veškerá komunikace a přátelský styk s nepřítelem musí ukončit, ale my jsme toho dne vůbec nestříleli a ani Němci na nás nestříleli.

Poručík Johannes Niemann byl německý voják. Popsal také příměří a fotbalový zápas po válce.

Naši lidé umístili nad zákopy jedle s hořícími světly a Angličané začali střílet pod dojmem, že jde o trik. Jakmile si uvědomili, že je to vánoční stromek, přestali střílet. Poté za celou noc nezazněl jediný výstřel. Začali dokonce po svém boku zpívat vánoční písně, jako by se konflikt zázračně proměnil v pěveckou soutěž...Následující den se zdálo, že se celá válka topí v občanské harmonii...asi v poledne ...přítel a nepřítel byli venku a společně pohybují mezi zákopy. ... Měl najednou ‚vypuknout' mír? Co bylo třeba udělat? Po krátké pauze na přemýšlení jsem já a všichni ostatní běželi, abychom se přidali. ...Všude si lidé podávali ruce. Naproti nám byli Skoti. Každý si vyměnil cokoli, co měl: tabák, čokoládu, ... Všude byly veselé scény ... pak jeden Skot vytáhl fotbalový míč ... začal se vyvíjet pořádný fotbalový zápas s čepicemi ohraničující brány. Na zmrzlém poli k tomu došlo. Jeden z nás měl na sobě kameru. Obě strany se rychle zformovaly do spořádané skupiny, úhledné řady, fotbal uprostřed...zápas skončil 3:2 pro Fritze.

Fritz a Tommy *– slangový výraz pro Němce a Brity*

Walther Stennes byl německý důstojník pěchoty, který v roce 1914 stál naproti zákopům indické armády bojujícím s Brity.

Vlastně to celé byla spontánní akce. .... A když jsem se vyřítil z zemljanky, uviděl jsem mnoho členů své družiny stát pod širým nebem ... a na druhé straně také několik indiánských [vojáků] vstávat a mávat. Pak muži zaváhali [a] postoupili doprostřed. ... celé Území nikoho bylo pokryto indickými a německými vojáky, kteří si podali ruce a později se vrátili aby přinesli nějaké drobné dárky. ... Také jsme si povídali, jak jen to šlo. Angličtina a němčina, ale stejně jsme si rozuměli. A - velmi zajímavé - lidé se navzájem varovali před místy, kde byly položeny miny. Žádné tělo nešláplo na minu... A samozřejmě všichni byli neozbrojení...

GLOBAL PEACE GAMES

To bylo dáno jako pravidlo. ... Ale hlídky stály ve službě; připraveny na obou stranách. Později byli moji muži v britských zákopech, byli tam krmeni a pili a vrátili se asi v 10 hodin v noci... Zůstali tam celé odpoledne s indickými jednotkami. Nejprve se nás pokusili postavit před válečný soud, ale pak se nikdy nepotvrdilo, kdo s tím obchodem vlastně začal. Válka pokračovala, jako by se nic nestalo.

Mina – bomba položena na zem, vybuchne když na ni někdo stoupne.

Román indického spisovatele Mulk Raj Ananda *Přes černé vody* (1939) obsahuje scénu popisující, jak se indičtí vojáci na západní frontě účastnili jednoho z vánočních příměří:

‚Ó, podívej! Oh, podívej! Dayahan Singh ho přerušil.

"Existuje opravdu zvláštní jev."

"Co je?" zeptal se Lalu zadýchaně.

„Podívejte se tam, na území nikoho," řekl Dayahan Singh. Lalu otočil hlavu.

‚Určitě, je to zvláštní jev!' řekl, zastínil si oči proti záři sněhu a nahlédl hlouběji, do území nikoho. Byli tam dva angličtí Gorové a dva němečtí vojáci, potřásali si rukama a mluvili spolu gesty, i když se smáli trochu nervózním smíchem, který bylo zřetelně slyšet... A teď... si nabízeli cigarety... co se stalo? ...Dnes ráno nedošlo k žádnému ostřelování a on slyšel zvuk zpěvu v Connaughtových zákopech, když mluvil se sepoyi...

„Co se děje?" zeptal se ho Dayahan Singh.

Další skupiny Tommyů (britských) a německých vojáků se vyškrábaly ze svých příslušných zákopů a váhavě běžely k sobě. [...] po území nikoho se v křečovitých dávkách ozývaly vlny smíchu zesměšňující válku, pak radostné výkřiky z různých zákopů.

Lalu se poškrábal na hlavě [...] vzápětí uslyšel hlasitou výměnu názorů mezi německým a anglickým vojákem a pak viděl, jak se Němec řítí z protějších přibližovacích zákopů s dortem v ruce, jako by přinášel obětinu do chrámu. . 'Ach! Je to dort," řekl Lalu se smíchem [...] „Vánočka! ... Dnes jsou vánoční svátky a oba nepřátelé, kteří jsou náboženstvím křesťané, si navzájem přejí šťastné Vánoce... [...]

"Dostanu od nepřítele nějaké sladkosti," řekl Dayahan Singh a snažil se přeškrábat přes zábradlí s ohromnou hbitostí.

"Ach, pozor," volali za ním sepoyové.

'Pokračuj! Do toho!' Lalu ho pobídl a dokonce ho postrčil, takže Dhayan Singh byl nahoře.

Po měsících granátů a granátů, palby z pušek a kulometů je tato jednoduchá hantýrka Dhayan Singh rozesmála. [...] A na okamžik se zdá, že zachytili nákazu nevinného lidstva visící ve vzduchu. '

Sepoj – *voják v řadách indické armády ekvivalentní britskému „soukromému"*

GLOBAL PEACE GAMES

Marcel Bechu byl francouzský armádní důstojník, který bojoval na západní frontě a válku přežil. Popisuje, jak Němci v zákopech naproti nim chtěli o Vánocích roku 1914 příměří, ale jeho prapor odmítl. (Marcel Bechu, *En campagne* 1914-15)

Sedm ráno. Výstřel vypálený nedaleko od nás... mě přinutí opustit můj úkryt. Po úplném nočním klidu se to zdá být mimořádné. ...všímám si všech svých bojovníků, kteří .. se zájmem hledí na pohled, který se odehrává před zákopy ...Dva muži opouštějí svůj zákop za plného denního světla a postupují váhavými kroky směrem k nepřátelskému zákopu. Za nimi se nad opevněním tvořeným pytli zvedne 100 zvědavých hlav

Tohle je rozhodně scéna, kterou jsem stěží očekával. Co dělá důstojník, který má na starosti ten zákop? Ale můj úžas se mění v omráčení, když vidím, že nepřátelské zákopy jsou korunovány stovkami siluet. Okamžitě posílám podřízeného, aby nesl rozkaz našim bojovníkům. Ať se nikdo neukáže! Všichni zůstávají na svém místě, pušky v pohotovosti!

Němci naproti jsou ostražití, vidí, že naše linie mlčí a že se nikdo neobjevuje. ...Ale na zbytku jejich fronty se počet mužů vynořujících se ze zákopů násobí. Jsou neozbrojení a dělají radostná a přátelská gesta. Zmocňuje se mě úzkost. ...přiznám se, že je mi nepříjemné nařídit palbu proti těmto neozbrojeným mužům. Na druhou stranu, dokážeme tolerovat sebemenší usmíření... Naštěstí mě důstojník, který... sledoval tuto scénu dalekohledem, ušetří rozhodnutí, které mě znepokojuje. Prásk! Prásk! Prásk! Prásk! Čtyři granáty prolétnou svištícím nad hlavou a explodují s obdivuhodnou přesností dvě stě metrů nad německými zákopy. ...Němci dokonale pochopili toto půvabné varování. S výkřiky hněvu a protestů běží znovu získat útočiště a naši Francouzi dělají totéž... Naše jednotky volají „Bravo!“ Každý z nich má pocit, že bylo přijato to nejlepší řešení, a je rád, že přechodné vánoční příměří je tímto ukončeno. ...

Zpěvy

Hudba byla pevnou součástí civilního i armádního života. Vojáci všech národností zpívali během dlouhých pochodů nebo v klidu, aby se pobavili a udrželi si morálku. Když se britští a němečtí vojáci na podzim roku 1914 prokopávali k jejich zákopovým liniím, pořádali někdy pěvecké soutěže, kde se každá strana pokoušela přehlušit své protivníky vlastním zpěvem nebo odpověděla jinou písní zpívanou hlasitěji. Tento společný zážitek z hudby by byl ústředním prvkem vánočního příměří. Německé jednotky prý začaly na Štědrý den v zákopech první linie zpívat „Tichou noc“ (Stille Nacht, heilige Nacht).

Tichá noc
Tichá noc, přesvatá noc, v spánku svém dýchá zem,
půlnoc odbila, město šlo spát, zdřímli dávno i pastýři stád,
jen Boží láska, ta bdí, jen Boží láska, ta bdí.

2. Tichá noc, přesvatá noc, náhle v ní jásot zní,
vstávej, lide můj, tmu z očí střes, v městě Betlémě Bůh zrozen dnes,
z lásky se člověkem stal, z lásky se člověkem stal.

3. Tichá noc, přesvatá noc, stín a mráz vůkol nás,
v hloubi srdce však Gloria hřmí, dík, že hříšník se s důvěrou smí
u svaté rodiny hřát, u svaté rodiny hřát.

4. Ty, myško, již mlč a v hnízdě se skrč! Ať umlkne shon, kde lože má On!
A ty, jenž tady v jeslích spíš, dej světu mír a hádky ztiš!
A z nás vytvoř kruh kde vládne tvůj duch,
a z nás vytvoř kruh kde vládne tvůj duch.

GLOBAL PEACE GAMES

IWM: HU 35801 – Vánoční příměří 1914: Němečtí vojáci z 134. saxonského regimentu, foceni s muži z královského Warwickshirského Regimentu v Území nikoho, Západní fronta

IWM: Q 11745 – Britští a němečtí vojáci slavící bratrství v Ploegsteertu, Belgie, Štědrý den, 1914.

THE SPHERE

Titulní strana časopisu The Sphere

http://www.gatewaysfww.org.uk/